

לזכרה של מיכאלה (מיכה) גל

הפקה: TLVSHOWROOM.COM

עריכה ואוצרות: ימית ניומן / עריכה לשונית: שלומית יהלום / עיצוב גרפי: תמר רביב

על שלושה דברים העולם עומד: על לבו של אדם / על יפי הטבע / על ביטוי הדברים כצליל וצבע.

לאה גולדברג

מיכה

דבר האוצרת - ימית ניומן

כיום אנחנו חוששים מהצבעים, מיכאלה נותנת לצבע מקום חשוב לביטוי. מעבר לאיור יש פה אמנות, מיכאלה היא ציירת. העבודה בצבעי מים, ההתייחסות לאור ולצל. כיוון שחשוב היה לה להראות את הכפלים בחצאית, הפוזיציה של הרגל מראה את המפְתָח. המבקש לתפור את הדגם יכול לראות את החתכים ומבנה החצאית רק מהפוזיציה של הרישום. מעניין לראות שרבים מהדגמים חוזרים לאופנה, אנו קוראים להם ווינטג'.

הרישומים שלה עדיין אקטואליים, עדיין עכשוויים ועדכניים, גם לאחר שנים של "בדידות" במגירה מיכאלה התייחסה בעיצוביה לאוכלוסיות שונות: נשים, ילדים, בגדי-ים ועוד. היה לה חוש קליטה ותרגום יוצא מן הכלל של הדברים. היא התייחסה לרישומים כעיתונאית, עקבה אחר תצוגות אופנה, אחרי כתבות בארץ ובעולם. היצירה שלה נגמרה אך לא התעניינותה באופנה. בטורים שכתבה, בעיתון "הארץ" בשנות ה-60, נתנה אינטרפרטציה משלה על המתרחש בעולם לעומת מה שקורה בארץ. בכתבים בהם עיינתי דפדפתי ומצאתי סימנים המחברים בין הרישום לכיתוב.

מתוך הרישומים נשלח אלינו מסר על תפקיד המעצב. עליו לחשוב על האישה העומדת מולו - דמותה, אופייה, עיסוקה והמטרה לה נועד הבגד המסוים. היום האישה נעלמת בתוך הרישומים, החשיבה אחרת והמגמה שונה. לִפְנֵים אין מקום, אנו מיצרים אופנה להמונים. בניגוד לתקופה ההיא בה כל אישה ביקשה לתפור בגד שישמש אותה לאורך זמן. אוסף רישומי האופנה מצביע על כמה נקודות מפנה בעלות צביון מובהק. העיון ברישומים, מאפשר להאיר מזווית חדשה את העשייה העכשווית על רקע התמורות שחלו תוך זיקה להשפעות משיח האופנה העולמי.

כ-50 שנה חלפו מאז נראו בפעם האחרונה. הם נצלו מנזקי עקבות הזמן ושרדו. כשנה לאחר שהיוצרת שלהם הלכה לעולמה, נחשפים רישומיה המופלאים של מיכאלה (מיכָה) גל. זה מפתיע ומשמח, תגלית בעלת ערך היסטורי, לא בכל יום מגלים עבודות מקוריות של אמנית בתחום האופנה שעד אותו היום כלל לא נודעו כישוריה. תגלית זו החזירה את מגליה אחורה בזמן לתקופה אחרת ונראה שלא בכדי נמצאו רק עתה, שכן הרישומים נראים רלוונטיים ביותר גם היום. מיכאלה גל שייכת לאותם אנשים שכשרונם חבוי במגירות, ורק אחרי מותם יצירותיהם מתגלות ומקבלות הערכה אמיתית.

כאשר קיבלתי לידי את הרישומים של מיכאלה מאיתן גל, בנה של מיכאלה, התאהבתי. התרשמתי מתמימות הרישום, מהיופי וההבנה העמוקה של האופנה. מיכאלה למדה תקופה קצרה, לא המשיכה ולא התמקצעה בתחום. היא רשמה מתוך אהבה פשוטה והכישרון שנבע מתוכה.

הְרִשְׁמָה אותי התייחסותה לפרטים, מעניין מאוד לראות אפילו התייחסות לתפר. היא ראתה בעיני רוחה לאיזו אישה הבגד מיועד. לפי חיטובי הגוף התאימה את עיצוב השיער, את התנועתיות והאביזרים המלווים את הבגד. היא ראתה את הדמות כאישה בשלמותה: מיהי, לאן היא הולכת, לאן היא מגיעה, מה המקצוע שלה, אופייה ואילו דברים חשובים לה.

מיכאלה מספרת לנו סיפור. גם לקווים החסרים יש משמעות, הם מובילים את הצופה ברישום לסקרנות ויצירתיות, עליו לדמיין ולהשלים את החסר. תוך דפדוף באלבום ניכר כי פוזיציות הגוף משתנה מרישום לרישום, משמלה לשמלה, חליפה או מלבוש אחר. הבעת הפנים ניכרת בשפתיים, ביד המונחת לצד הפה כלוחשת סוד.

מיכאלה גל

יומן מסע

את מסעה בעולמנו החלה מיכאלה (מיכה) גל בשנת 1931. בת יחידה למרים ויצחק אשר עלו ארצה בעליה הרביעית והתיישבו בעיר המתפתחת תל אביב. תל אביב של שנות ה-50-60 התאפיינה בצביון אירופי בורגני, יש שכינו אותה עיירה אירופאית בלב המדבר.

ייחודה של תל אביב נגלה למיכאלה עוד בהיותה נערה צעירה. בתקופה זו הוקמו בתל אביב מוסדות תרבות חשובים והיא הפכה לעיר מרכזית ושוקקת חיים, הוצאתו לאור של עיתון לאשה ואיתו השקת טקס מלכת היופי הראשון וכן שבוע האופנה הראשון, הציב את תל אביב כבירת האופנה של ישראל. בשנות העשרים שלה התגלתה מיכאלה כאשת חברה פופולרית ונהגה לבלות בבתי הקפה המיתולוגיים ברחוב שמול בית המשפחה. כבר אז ניתן היה להבחין כי ניחנה בסגנון ייחודי ושמה הלך לפניו כמובילת דעה בענייני אופנה וסטייל. בהיותה כזו אף כתבה טור בנושאי אופנה לעיתון הארץ.

את יהודה פגשה מיכאלה עוד בהיותה תלמידת תיכון ונרקם ביניהם קשר חם ואוהב. יהודה ומיכאלה נישאו ונולדו להם שני ילדים: איתן ואורנה.

ייתכן כי גם מיכאלה לא אמדה את גודל כשרונה כשהחלה בלימודי איור אופנה אצל ריקי בן ארי כאם צעירה, אך אין ספק כי מעסיקיה כמאיירת אופנה במשרד הפרסום פלד, גילו ואף הבחינו בכישוריה המיוחדים של מיכאלה עוד כשהחלה את צעדיה הראשונים בתחום.

יחד עם זאת מיכאלה מעולם לא המשיכה במסלול זה כמקצוע, אולי בשל מחויבותה למשפחתה וילדיה הקטנים, אולי משום צניעותה, אך לא היה בידה לטמון את מאווייה הכמוסים כליל.

את רישומי האופנה הראשונים שלה רשמה עוד במהלך לימודיה ובמשך השנים המשיכה ברישומי האופנה כסוג של עיסוק הסמוי מן העין. כך נהגה מיכאלה לשבת אל שולחנה ולמלא את דפי המחברת ברישומים ואף הקפידה ללוות אותם בתיאור מפורט אודות הטכניקה והבדים, אף כי מעולם לא חשבה להציגם לאף אדם מלבד עצמה. למרות שהמשפחה הקרובה לא ידעה עד כמה גדולה אהבתה לרישומי אופנה, היא ידעה בהחלט לזהות אצל מיכה את החוש האסתטי הנדיר שבא לידי ביטוי בכל תחום במהלך חייה.

מיכאלה אהבה לטייל בבירות האופנה באירופה וספגה את החדשנות האופנתית לאותה תקופה, אהבתה העזה לאופנה באה לידי ביטוי ברכישות של פריטי לבוש אשר טרם נראו באותה העת בארץ. בנה, איתן, דולה מזיכרוננו אירוע מתוקשר ובו מיכאלה הגיעה בלבוש אופנתי וחדשני למדי, לאותה תקופה, בזיכרוננו משחזר איתן את הראשים המסתובבים בכניסה של אמו לאולם, וכן את העיתונאים הסקרנים אשר ביקשו מאמו עצות בנושא אופנה.

מיכאלה חיה חיים עשירים ומגוונים.

אותם רישומים מופלאים ונדירים ביופיים, שנמצאו במקרה מוצפנים בתוך שקית מאובקת, גילו את סיפורה של מיכאלה ואת אהבתה לעיצוב.

העיצובים המרשימים מעידים על אישה עצמאית ונועזת אשר הקדימה את זמנה, על כישרון יוצא דופן אשר הותיר את המשפחה פעורי פה, למראה האוצר הבלום שנמצא דווקא לאחר לכתה מעולמנו. היה ברור לכולם שזוהי מורשתה וצוואתה של מיכאלה ומה שלא הצליחה לעשות בחייה, משפחתה עשתה במותה והחליטה בצעד אמיץ להביא את סיפורה של מיכאלה לתודעת הכלל.

מיכאלה נפטרה ב-30 לינואר 2013 בגיל 82, אך מסעה ממשיך דרך אותם רישומי אופנה נדירים אשר רואים עתה אור.

גם מותו הפתאומי של יהודה בעלה, אשר הותיר חלל גדול בחייה, לא גרע מאהבתה לחיים וליצירה.

בתה אורנה שהייתה קרובה ביותר לליבה, מספרת על אמה שהייתה פעילה חברתית, מעורה בכל תחום ותחום בחיי ילדיה ונכדיה, אישה בעלת טעם אקסקלוסיבי ונדיר אשר בא לידי ביטוי גם בעיצוב דירתה בתל אביב וגם בהיותה אישה מטופחת ונאה. גם בערוב ימיה הקפידה לצאת עם הנעליים התואמות לארנק, והתכשיטים לבגד וניכר כי התייחסותה לפרטים הקטנים הם אלה שאפיינו את מיכאלה ביותר.

מאפיין זה ניכר ברישומי האופנה אותם מצאה נכדתה נטע-לי במהלך חיפוש אלבומי תמונות לאחר פטירתה של מיכאלה.

סבתא מיכאלה

באיורי האופנה, אותם גילינו לאחר פטירתה, ניכרת התייחסות מלאת תשומת לב לאותם פרטים קטנים בדמות ובלבושה.

הטעם הטוב של סבתא ניכר בכל תחומי חייה. סבתא אהבה מאוד אוכל טוב, נהגה לבקר במסעדות שונות, לבשל ולאסוף מתכונים שונים מהעיתונות. טעמה גלש גם לריחות, כאשר נהגה לבקש מכל מי שטס לחו"ל להביא לה סבון מיוחד מחנות ספציפית שאין בארץ. סבתא אספה כתבות על מקומות מיוחדים ונופים מרהיבים, מתוך רצון להמשיך לטייל ולראות את אותם המקומות.

בנוסף לתחום האסתטי סבתא נהנתה מאוד מחיי החברה. ניכר היה כי היא כל כך עסוקה עד שצריך לקבוע איתה פגישה מספר ימים מראש על מנת למצוא מקום פנוי בלוח הזמנים שלה. היו לה הרבה מאוד חברות איתן נהגה להיפגש, לטייל, לשחק ברידג' ולצרוך תרבות. בנוסף, סבתא אהבה לבלות עם בני המשפחה בכלל ועם ביתה אורנה בפרט. השתיים נהגו לבלות יחדיו לעיתים תכופות, הן בארץ והן בחו"ל והיו כשתי חברות.

הפרידה מסבתא הייתה מאוד מפתיעה ואנו מרגישים כי נותרנו בהלם מהשתלשלותם המהירה של האירועים. במבט לאחור, ייתכן שגם הפרידה המהירה של סבתא מאיתנו מתארת את אותו כוח שהיה לה בחייה. סבתא עד סוף חייה הייתה אישה עצמאית, חזקה, מעניינת, מטופחת שלא מעוניינת להגיע למצב שבו היא איננה היא עצמה.

לזכרה של מיכאלה (מיכה) גל

סבתא מיכה (מיכאלה) תמיד נתפסה בעייני הנכדים כ"סבתא מגניבה", כשניסינו "לחפור" בסיבות לכך, הצלחנו להבין מעט יותר על חייה ולהתנחם מעט על אובדנה.

סבתא זכתה לאהוב, לחיות עם בחיר ליבה, סבא יהודה, להתחתן איתו וללדת שני ילדים, איתן ואורנה. פטירתו בטרם עת של סבא יהודה השפיעה מאוד על סבתא ועל כולנו. ניכר כי גם לצילה של העצבות ותחושת החלל שהותיר סבנו בלכתו, הצליחה סבתא למצות את החיים והמשיכה לטייל ולבלות עם החברים והמשפחה. ניכר שסבתא אהבה את החיים, נהנתה מהם ועשתה את אשר רצתה. סבתא מאוד אהבה עיצוב בכלל ואופנה בפרט, כל ביקור בקניון עימה היה חוויה מאוד מהנה בשל טעמה הטוב שהוביל לבחירת מתנות מדהימות עבורנו.

כילדים וכבוגרים, כשהיינו נכנסים לדירתה נמלאנו בתחושה מאוד מיוחדת, תחושה שלא ניתן להסבירה במילים. הדירה עוצבה על ידי סבתא פעמים רבות, וכל פעם נדהמנו מחדש מהניצול הנכון של החלל והבחירה המדויקת בתכולה, בצבעים ובמיקום, כך שהשילוב יהיה עוצר נשימה.

ניכר כי סבתא נתנה תשומת לב רבה מאוד, לכל הפרטים, הגדולים והקטנים כאחד. ניתן לראות את אותה התייחסות לפרטים במקומות שונים בחייה. בדירתה התייחסה לכל הפרמטרים אשר מרכיבים דירה, החל מריהוט וצבעי הקירות וכלה בתאורה, כלי מטבח וסדינים. בלבושה תמיד הייתה התייחסות לכל הפרטים: אופנתיות, עדכניות והתאמה, וכל זאת תוך התייחסות לנעליים, לתכשיטים, לתיקים ולטיפוחה האישי.

במהלך השנים
נוכחתי לדעת
שהחשוב בשמלה
הוא האשה
הלובשת אותה.

איב סאן לורן

אין כמעט חילוקי דעות
באשר לעקרון עצמו,
ומרבית הדגמים מושתתים
על קו הטוניקה החדיש.

מעניין שהפעם
נתקבל החידוש באהדה
וללא הסתייגויות גם אצלנו.

ואילו את פס הכפתור
סרגי בסריגה עבה
באחד מצבעי
בד הטוויד הכהים.

אם ברצונך
להעניק לה
סממן ספורטיבי
העדיפי בד טוויד

”
חצאית מתרחבת
ותוספות של פרווה
בצווארון, חפתי השרוולים
ובכפתורים העשויים
בצורת פומפוני פרווה
אף הם.”
”

“ חולצת הז'אבו
המודרנית תפאר
ותוסיף הדר
לכל חצאית ...
אך במיוחד
אופנתית תראה על
חצאית מתרחבת.”

לשם קישוט
הוסיפי לחיבורי
הכפתורים העליונים
שרשרת זהב.

והפעם לבנות הנעורים
שמלה בהשפעה צבאית.
צבעה הוא הצבע האהוב
על הדור הצעיר והמודרני
כל כך השנה - האדום.

מעולם האופנה

של

מיכאלה לוחין:

[illegible]

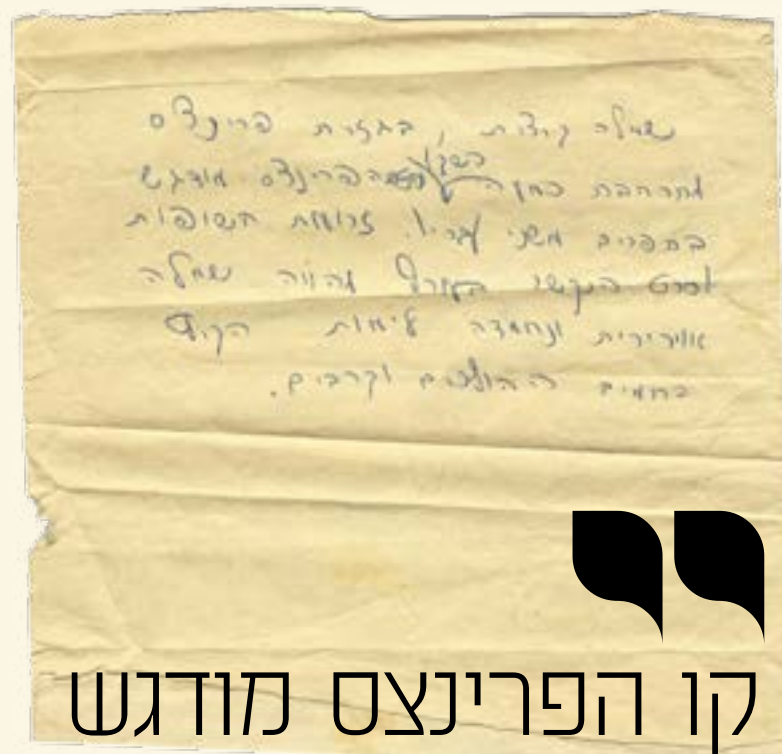
הוא יתן לנו את כל
האשר נצטרך ויגדלנו
בארץ זבת חלב וסוף
ויהיו לנו ערים גדולות
וערי מלכות ונשבע
לנו אלהינו כי יהיה
כך וכן יעשה אלהים
לנו ככל אשר נשבע
לנו אלהינו ויהיו
לנו ערים גדולות וערי
מלכות ונשבע לנו
אלהינו כי יהיה כך

**מעולם האופנה
שי מייבאלה לזיתן:**

[illegible][illegible]

”אל תהססי, העזי
ותפרי לעצמך מעיל,
שכמיה... ובצאתך החוצה
מובטחני שתספגי מבט.”

הכתיבה של מיכאלה לצד האיורים נבעה מתוך התבוננות בחיים המשתנים.
דרך כתיבתה היא עיתונאית. כאדם המתבונן מהצד היא מתייחסת לצו אופנה אוניברסאלי
תוך הדגשה אישית ואנושית. כמו כן מעודדת את קוראיה להעז ולשנות:

קו הפרינצס מודגש
בתפרים משני עבריו,
זרועות חשופות וסרט
הנקשר בעורף...
אורירית ונחמדה
לימות הקיץ החמים.

האפשרויות הן רבות
וכן הואריאציות.
החל מטוניקה ממש
הדורה ושמלת ערב
וכלה במעיל ה- 3/4
הספורטיבי מעל
לחצאית או שמלה
מאותו האריג.

”
אי אפשר להתעלם
מצו האופנה שקם
לתחייה-המחשופ.
הבאנו בפניך דגם
של שמלת נשף
עם מחשוף עמוק בגב.”

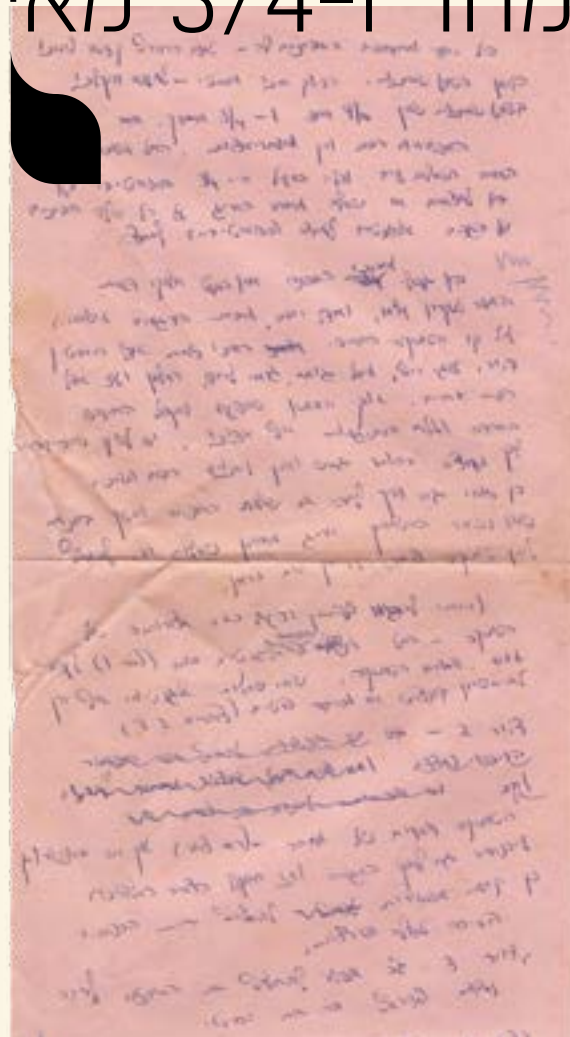
בדברה על אופנת ה"שבע שמניות" ועל "קו הטוניקה החדיש", מיכאלה מאירת רישומים חדשניים של שמלות אלגנטיות ביותר וטוניקות בתוספת חגורה או סרט.

”
כמו כן קיימת אפשרות
להחליף את הכפתור
בסיכה עגולה ונוצצת.
”

ומוסיפה הערה על שילוב חדש עם ישן.
כלומר, אין צורך להיפטר מהבגדים שבארון:

”
בתנאי שעוד נישאר
ברשותך אריג מאותן
שמלות כדי להוסיף להן
טוניקה ולחדש את מראן.
”

הדיוק אינו מתמטי - למעשה
נתקלתי בשבע שמיניות שהן
9/10 מחד ו-3/4 מאידך.

[illegible]

[Faint handwritten text in Devanagari script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

(Faint handwritten notes at the bottom of the page)

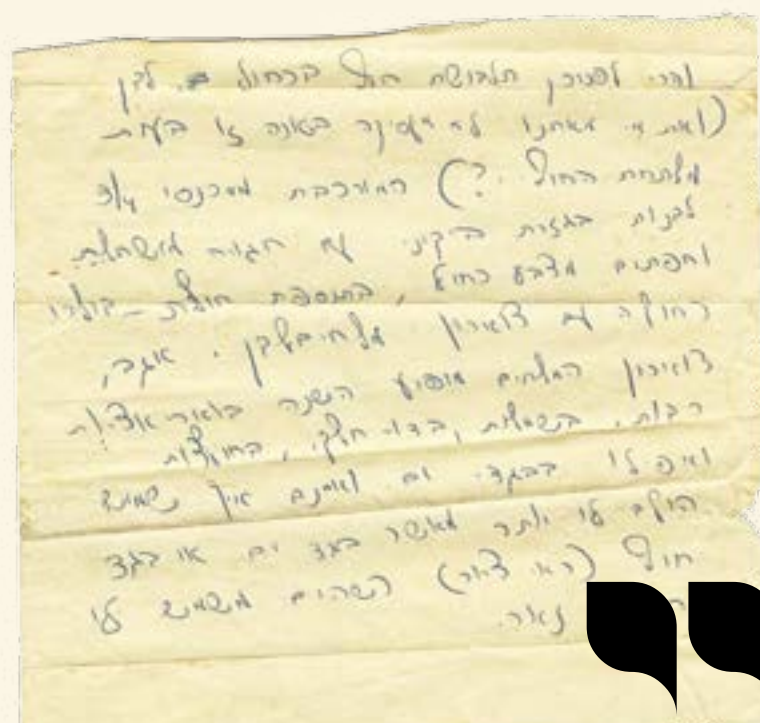
1. ומאחר ונמצאים אנו בסימן תצוגת אופנה - זה עתה ראינו קולקציה מדגמי ג' קארוון וכבר מדברים על התצוגה של איב סן לורן העומדת להערך בקרוב - אשתף אף אתכן מעט ברשמי התצוגה. זוהי שמלה שנוצרה בהשפעת תצוגת קארוון, נראית מאחור כשני חלקים. המעין כולרו מתחיל בצדדים בתפר הפרינצס של השמלה ומתעגל מאחור (ציור 2). בציור שלפנינו הוא מודגש בכדילים כפול ומכריקים המוסיפים נדבך אל הדור לשמלה מעניינת זו.

2. והפעם לבנות הנעורים שמלה בהשפעה צבאית, מכופתרת בשתי שורות כפתורים אופיה הצבאי של השמלה מתבטא בצורת הכפתור. השמלה מתרחבת כלפי מטה ומסתיימת בצוואר מעניינת עתה. הצבעה הוא הצבע האהוב על הדור הצעיר והמורדני כל כך השנה - האדום.

[Handwritten notes in Hebrew script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint handwritten text in Devanagari script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible handwriting on aged paper]

והרי לפניכן תלבושת
חוף בכחול לבן...
בתוספת חולצת בולרו.

“אגב, צווארון המלחים
מופיע השנה בואריאציות
רבות, בשמלות, בדו-חלקי
ואפילו בבגדי ים.”

היופי הטמון בסגנון,
בהרמוניה, בחן
ובקצב הנכון
תלוי בפשטות שבהם.

אפלטון

**מעולם האלפנה
של חינאלה לוינתן:**

[illegible]

פ- יאזא דאס פארמאכט
 און איר פארמאכט איר
 איר פארמאכט איר פארמאכט
 איר פארמאכט איר פארמאכט
 איר פארמאכט איר פארמאכט
 איר פארמאכט איר פארמאכט
 איר פארמאכט איר פארמאכט
 איר פארמאכט איר פארמאכט

אברהם אבינו ויהי ערב ויהי בקר
 ויהי חם ויהי קר ויהי חם ויהי קר
 ויהי חם ויהי קר ויהי חם ויהי קר
 ויהי חם ויהי קר ויהי חם ויהי קר
 ויהי חם ויהי קר ויהי חם ויהי קר

לפי דין נא קצתה הנה נא
נתיב נתיב נא קצתה
הנה נא קצתה נתיב
נתיב נתיב נא קצתה
נתיב נתיב נא קצתה
נתיב נתיב נא קצתה
נתיב נתיב נא קצתה
נתיב נתיב נא קצתה
נתיב נתיב נא קצתה
נתיב נתיב נא קצתה

[illegible]

**מעולם האופנה
של מיכאלה לויטו:**

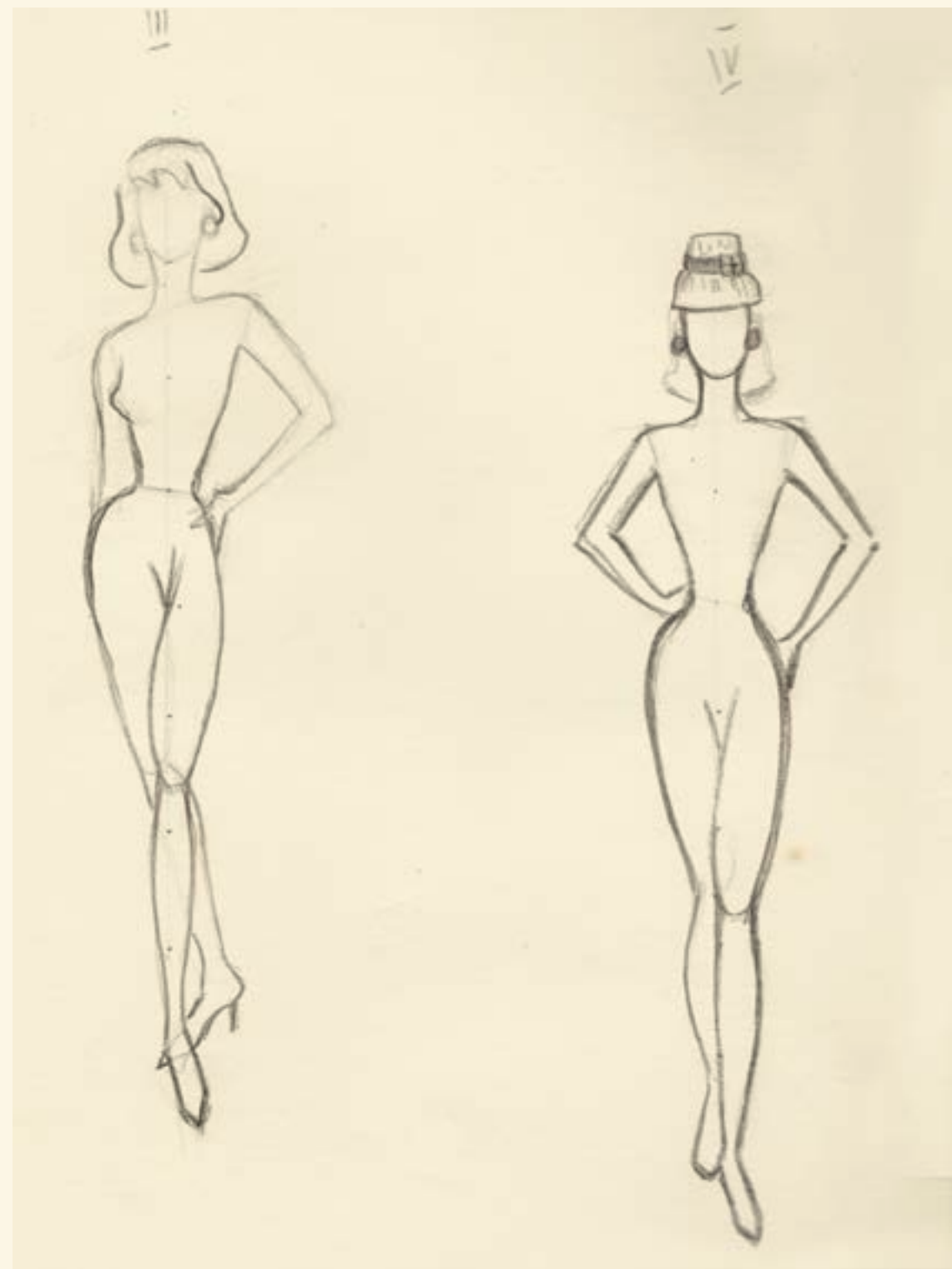
[illegible][illegible]

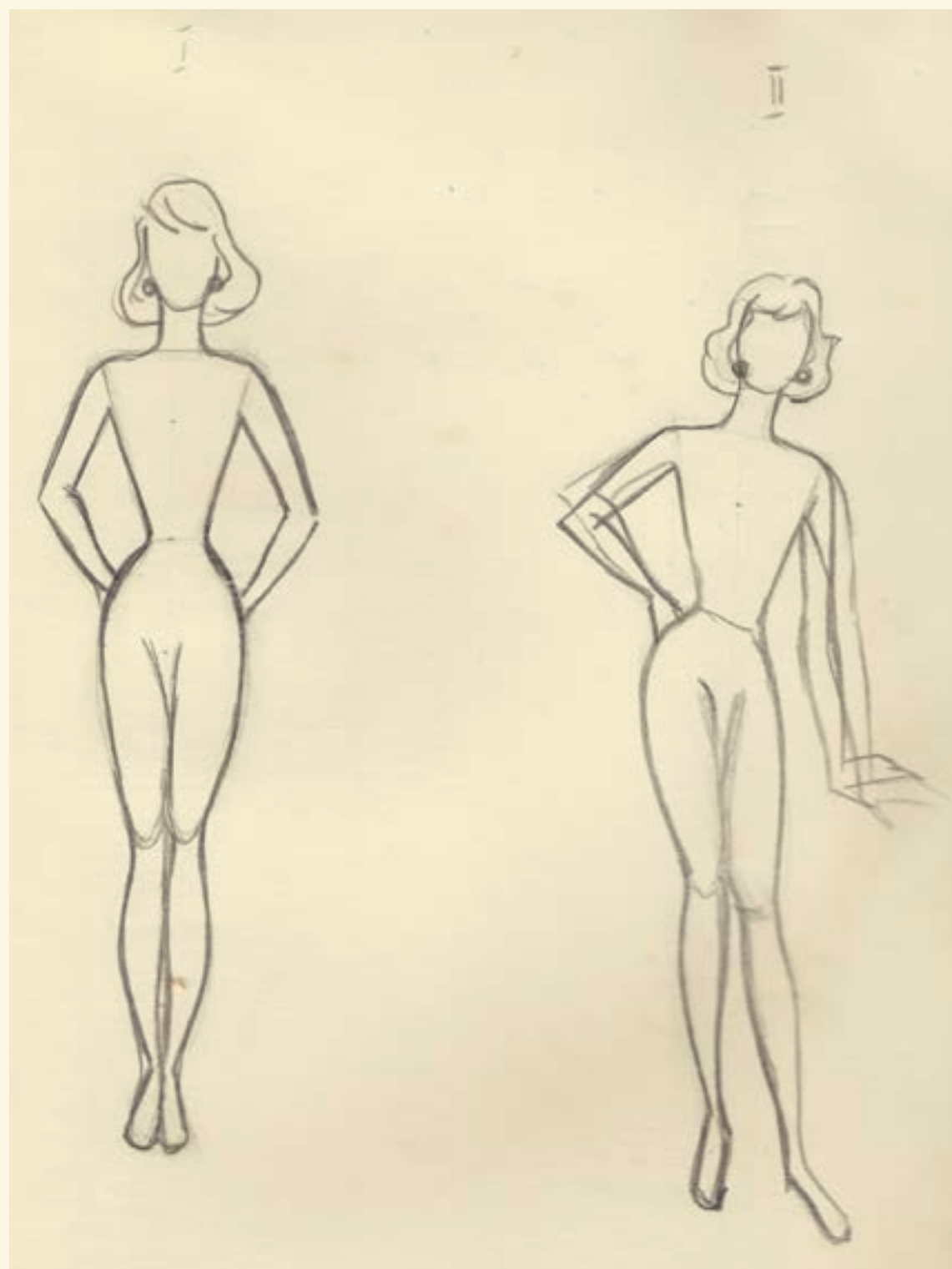

33 -
3/6/6

מיכאלה (מיכה) גל
1931-2013

